

דהוא בכלל אשת אחיו שלא הי' בעולמו הוא דוחק גדול, ואין ענין לו וצ"ע עכ"ל החלק"י.

ובקונטרס קב ונקי [מובא בקבא דקשייתא ח"ג] מפרש הקושיא וז"ל דלהגאונים משכחת דאשת אחיו מהאב יפטור צרתה כגון בג' אחיו ואחד מת בלא זרע ונפלה לשני האחיין רק משום דאחד מומר יבמה השני, ואח"ז עשה המומר תשובה ומת השני ונפלו עתה שניהם אשת אח אחד ושני לפני המומר, ומתוך שהראשונה אסורה לו משום דהיתה אסורה לו בשעת נפילה ראשונה פוטרת גם צרתה, כן הוא הקושיא ודו"ק

ובקונטרס קשות מיושב כתב די"ל דשפיר הוא בכלל א"א שלא היתה בעולמו ואינו דוחק, כי בספר רביד הזהב פר' תצא בד"ה אחים הביא דמהירושלמי נראה לפי הגאונים המובאים במרדכי בפ' החולין דאין המומר זוקק ליבום מטעם שאין ישיבתם יחד, ועיינתי במרדכי שם וראיתי הטעם משום דלאו אחיו הוא יע"ש וא"כ כשחזר בתשובה אח"כ הוי שפיר אשת אחיו שלא הי' בעולמו. ועי' בב"י (יו"ד סי' רס"ו) דבכל עובר עבירה להכעיס לאו אחיו הוא ע"ש עכ"ד

★★

תוד"ה ואחות אשתו אין להקשות דנדה תאסר ליבם
כו' אבל נדה לכ"ע אסירא כו'.

בתרומת הדשן (סי' רי"ט) דן לגבי אשה נשואה שנשתמדה ולא נתגרשה מבעלה, ונשא עליה אשה אחרת, ומת בעלה בלי בנים אי יש עליה זיקת יבום, שהרי צרתה, דהיינו המומרת אסורה אכו"ע, והו"ל צרת סוטה. והביא שכן פסק גדול א' (- מהרי"ו סי' פ"ח) דפטורה גם מחליצה.

וכתב בתרומת הדשן דלא דמי, דהרי בשעת נישואי' היתה מותרת, ואח"כ נאסרה לא רק איבם אלא אכולי עמה, והרי תוס' כתבו כאן בחד תירוצא דנדה לא נפטרה מיבום וחליצה כיון דבשעת איסורה אסורה אכולי עלמא, ואח"כ יכולה להטהר, וה"נ משומדת זו, בשעת מומרה אסורה אכו"ע, ואח"כ אם תחזור בתשובה שרי לכו"ע, וכ"פ הרמ"א אה"ע סי' קע"ג סי"א, עיי"ש בנוש"כ, ועשו"ת אחיעזר ח"א סי' ב' ובהג"ה שם מה שהאריך בדברי תירוצי' התוס' כאן.

★★

תוד"ה ואחות אשתו אין להקשות דנדה תאסר ליבם
אע"פ שמטהרה אח"כ, כמו אחות אשתו כו' אבל נדה לכ"ע אסירא ואפילו בנדתה משמע כו' דקני ל"ה.

בשו"ת הגרעק"א (ח"ג סי' מ"ה) הביא מש"כ הב"ש (סוס"י קס"א) ביבמה שנפלה לפני שני אחים, אחד גדול שהוא נשוי, והשני קטן שאינו נשוי, דאע"ג דבעלמא מצוה בגדול לייבם וכן לחלוץ, הכא יש לו להקטן לחלוץ, דיחיסרון בחליצת הגדול משום דכל שאינו עולה לייבום, מחמת חרם דרבינו גרשם שלא ישא ב' נשים, אינו עולה לחליצה, והוי חשש חליצה פסולה, לכן י"ל לקטן לחלוץ.

והק' הגרעק"א דהא קיי"ל דהנודרת הנאה מיבם לא מיקרי מחמת זה אינו עולה ליבום כיון דאסורה מחמת דבר אחר, וא"כ ה"נ אם עבר ובעלה עבר על איסור חרם ושבועה ולא על איסור אשת אח.

והביא מש"כ הבית שמואל גופי' בסי' קס"ה (סק"ד) לחלק בין נדר לחרם דרבינו גרשם, דנדר יש היתר לאיסורו, משא"כ בחרד"ג א"א להשאל על חרם זה.

אל"א שתמה הגרעק"א דמדברי התוס' כאן מבואר דהטעם דבנדה ל"א שאינה עולה ליבום, כיון שאם בעלה קנאה, וה"נ לגבי חרד"ג אם בעלה קנאה דאיסור אחר רביעא לה.

בבית מאיר (סי' קס"ב) וכן בחזון איש (סי' קכ"ב סקי"ג) גם כן העירו על דברי הב"ש ממש"כ הרשב"א כאן בסוגיין דהטעם דבמודרת הנאה מיקרי עולה ליבום כיון דאיסור אחר רמי' עלה ולא קלשא זיקתה, וטעם זה שייך גם לגבי חרם דרבינו גרשם דהוי איסור אחר.

★★

תוד"ה ואחות אשתו

התוס' כתבו דלענין נדה ל"ש לומר כלל זה שכל שאין אני קורא בה בשעת נפילה, משום שנדה אינה אסורה דוקא על היבם אלא על כו"ע ע"כ.

בשו"ת חכם צבי (סי' א') השיג על המהרי"ט שכתב בתשובה (אה"ע סי' ט"ז) בשם הראנ"ח דאונן אינו חולין משום דחליצה היא מ"ע, ואונן הא פטור מכל המצות, וע"ז השיג בחכ"צ דא"כ גם יבמו דאונן אינו יבום, דהא יבום נמי